

ЗАВДАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАСАДАХ АКМЕОЛОГІЇ

Одним із завдань професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей є підготовка майбутніх фахівців до умов професійної діяльності, що забезпечує їх конкурентоспроможність на ринку праці. У системі професійної освіти вирішення даного завдання можливе за умов підвищення професійної компетентності. Пошуком можливостей підвищення професійної компетентності, фахового становлення особистості, досягнення людиною вершин у діяльності, шляхів і способів її вдосконалення як професіонала займається професійна акмеологія [1, с. 267]. Розглянемо детальніше поняття «професійна компетентність» та «професіоналізм».

Дослідженням проблематики сутності, змісту, складових компонентів і видів професійної компетентності присвячено праці К. Абульханової-Славської, Л. Анциферової, Є. Зеєра, Ю. Кустова, Т. Кудрявцева, Є. Клімова, О. Карпенка та ін. Сучасні науковці психолого-педагогічного напрямку розглядають категорію «професійна компетентність», як суміжну із поняттям «професіоналізм» [2, 3, 4]. Питання професіоналізму особистості висвітлені у наукових дослідженнях В. О. Сластьоніна, В. О. Толочка, А. К. Маркової, Е. Е. Симанюк, та ін.

К. К. Платонов трактує дефініцію «професійна компетентність» як сукупність знань, умінь і навичок, що визначають результативність праці [5]. На думку А. М. Алексюка, професійна компетентність – це єдність теоретичної та практичної підготовки студентів[6]. Дослідниця І. Б. Міщенко під поняттям професійна компетентність розуміє поєднання знань із

професійно значущими особистісними якостями [7]. Н. В. Кузьміна визначає професійну компетентність як систему знань та вмінь фахівця, що виявляється при вирішенні на практиці професійних завдань [8]. Дослідники С. А. Самойленко та Є. О. Павлюк під професійною компетентністю розуміють комплексну характеристику людини, що виявляється в конкретній професійній діяльності та включає знання, уміння, навички, здібності, досвід, мотивацію і особистісні властивості [9, 10].

За даними дослідниці С. А. Мартиненко, професійна компетентність є необхідною і достатньою умовою, яка дозволяє певним чином характеризувати суб'єкта праці як кваліфікованого фахівця на етапах набуття професіоналізму [11].

За визначенням Сучасного словника з педагогіки, професіоналізм – це «висока підготовленість до виконання завдань професійної діяльності» [12]. Досліджуючи розвиток професіоналізму сучасного фахівця з позицій акмеології, дослідниця Н. О. Разіна визначає головним фактором його досягнення процес самовдосконалення [13].

Розглядаючи процес професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних закладів вищої освіти у контексті акмеологічного підходу, можна стверджувати, що його головною метою виступає формування належного рівня професійної фізичної готовності задля досягнення професійного акме, що характеризується вищим ступенем професіоналізму майбутнього фахівця. Розвиток професіоналізму у процесі професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей передбачає набуття ними фізкультурної та здоров'язберезувальної компетентності, як основи формування особистості фахівця-професіонала, здатного до ефективної праці та подальшого самовдосконалення.

Враховуючи специфіку галузі фізичного виховання майбутніх аграріїв науковець Г. П. Грибан пропонує розглядати під компетентністю складне системне особистісне утворення, яке містить мотиваційно-ціннісні орієнтації

на здоровий спосіб життя, емоційні і вольові складові, що забезпечують готовність фахівця до фізичного самовдосконалення і саморозвитку за допомогою засобів фізичної культури та спорту, засвоєний обсяг системних фізкультурно-оздоровчих знань, суб'єктного досвіду, вмій і навиків для вирішення фізкультурно-оздоровчих питань у соціальній інфраструктурі села і професійній діяльності [14, с. 179].

Л. П. Пилипей у професіографічних дослідженнях об'єднав спеціальності аграрної промисловості у природничо-аграрну групу спеціальностей, визначивши особливості умов праці, професійно важливі фізичні та психічні якості майбутнього фахівця-аграрія. До професійно важливих фізичних якостей науковцем віднесено загальну витривалість, силову статичну витривалість, швидкісну витривалість, вибухову силу, силу м'язів плечового поясу, координаційні здібності [15].

Важливу роль у формуванні особистості фахівця-професіонала аграрної промисловості відіграє розвиток професійно значущих якостей і формування ціннісних установок, що складають основу професіоналізму і створюють передумови для саморозвитку і самовдосконалення майбутнього спеціаліста як у період навчання у закладі вищої освіти так і впродовж його професійної діяльності. Розробляючи професіограму для фахівців природничо-аграрної групи спеціальностей, науковець Л. П. Пилипей визначив наступні професійно значущі якості [15]: емоційна стійкість, здатність до концентрації уваги і творчого мислення; цілеспрямованість; дисциплінованість; ініціативність; самостійність; сміливість; наполегливість; витримка; бажання самовдосконалюватися; здатність до емпатії, терпимість, співпереживання; здатність працювати в команді, прагнення до активної взаємодії з іншими людьми; здатність витримувати фізичне і психічне навантаження, гнучкість мислення; здатність міняти плани і варіанти вирішення завдань під об'єктивним впливом обставин зовнішнього середовища.

Т. П. Малихіна і Н. І. Сердюк, розглядаючи шляхи розвитку вольових якостей засобами спорту, підкреслюють важливе значення самовиховання для розвитку волі особистості. Дослідниці зазначають, що наявність контролю і допомоги з боку тренера у процесі самовиховання значно підвищує його дієвість, внаслідок чого вольові якості набувають міцної моральної основи. На їх думку, у процесі спортивної діяльності відбувається формування цілеспрямованості, ініціативності, самостійності, дисциплінованості, рішучості, сміливості та стійкості характеру[16].

На нашу думку, концепція організації акмеологічно спрямованого професійно орієнтованого фізичного виховання студентів аграрних спеціальностей базується на засадах опосередкованого розвитку професійно значущих особистісних якостей і духовних цінностей майбутніх фахівців у процесі покращення фізичної підготовленості, стану фізичного здоров'я та рівня теоретичної обізнаності у сфері фізичної культури, спорту, професійно орієнтованої фізичної підготовки та акмеології і саморозвитку особистості під час самостійної роботи.

Список джерел:

1. Вінтюк Ю. В. (2017). Підготовка майбутніх фахових психологів: акмеологічний підхід. *Молодий вчений*. № 7. С. 267-271.
2. Дубасенюк, О. А. (2013). Загальнокультурна компетентність: сутність та наукові підходи. *Формування загальнокультурної компетентності майбутніх фахівців*. С. 5-10.
3. Зязюн, І. А. (2004). Педагогічна майстерність. К.: Вища школа.
4. Кузьміна, Н. В., Реан А. А. (1993). *Профессионализм педагогической деятельности*. Спб. 334 с.
5. Платонов, К. К. (1984). *Краткий словарь системы психологических понятий*. М.: Высшая школа. 174 с.
6. Алексюк, А. М. (1998). *Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія*. К.: Либідь. 560 с.

7. Міщенко, І. Б. (2004). *Дидактичні умови формування психолого-педагогічної компетентності майбутніх викладачів економіки в процесі професійної підготовки* (дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04). Київ.

8. Кузьміна, Н. В. (1970). *Методы исследования педагогической деятельности*. Л. 114 с.

9. Самойленко, С. А. (2004). Оценка профессиональной компетентности – новая услуга в службе занятости. *Профессиональный потенциал*. № 1-2. С. 2-9.

10. Павлюк, Є. О. (2014). Професійна компетентність як складова професійної діяльності майбутніх тренерів-викладачів. *Збірник наукових праць Національної Академії державної прикордонної служби України: Педагогічні науки*. № 2. С. 109-117.

11. Мартиненко, С. А. (2013). Професійна компетентність, як складова професіоналізму особистості: психолого-педагогічний аспект. *Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія*. № 40. С. 128-132.

12. Рапацевич, Е. С. (2001). *Современный словарь по педагогике*. Минск: Современное слово. 928 с.

13. Разина, Н. А. (2009). Акмеологический подход к развитию профессионализма современного педагога в инновационной образовательной среде средней школы. Режим доступа: http://intellect-invest.org.ua/rus/school_akme_vestnik_akme_akme_3_2009_razina_.

14. Грибан, Г. П. (2012). *Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів*. Житомир: Рута.

15. Пилипей, Л. П. (2011). *Теоретико-методичні основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих навчальних закладів* (дис. ... д-ра наук з фіз. виховання і спорту: 24.00.02). Київ.

16. Малихіна, Т. П., Сердюк Н. І. (2015). *Психологія спорту*. Бердянськ: БДПУ. 250 с.